

Rovaniemen kauppalan liitosalue Viirinkangas
Mortti, (Mård, entinen Nyborg) RN:o 33:3
Metsäntutkimuslaitos (pohjoinen hoitoalue)
Omistaja:Suomen valtio
Tutkimuslaitoksen johtaja:metsänhoitaja Väinö Sandström,
osoite Rovaniemi Viirinkangas.

KM 14336:1-143

Viirinkankaan kivikautiset asuinpaikat lotesi maist.
Aarni Erä-Esko inventoidessaan Pohjois-Suomen kiinteitä
muinaisjäännöksiä v.1954.

Kesällä 1957 suoritettiin kaivauksia hänen Viirinkan-
gas 3:ksi nimittämänsä asuinpaikan alueella, joka sijaitsee
Metsäntutkimuslaitoksen omistamalla Mortin tilalla Kemi-
joen pohjoisrannalla n. 3 km Rovaniemen kauppalasta ete-
lään. (Kts. Erä-Eskon kertomusta Viirinkangas 3 top.ark:ssa.
Kaivaus aloitettiin Rovaniemen kauppalan myöntämin lahja-
varoin kesäkuun 21 päivänä 1957.

Koska se alue, jolta useimmat esineet aikaisemmin oli
löydetty (KM 13887:1-3, 14077:1-6), oli tutkimuslaitoksen
taimitarhana, ei kaivauksia voitu suorittaa varsinaisen
Viirinkangas 3:n alueella. Tännekin tosin tehtiin koeoja,
josta selostus jällempänä.

Koeojat 1 ja 2.

Kaivauspaikaksi valittiin nyt alue n.100 metriä Viirin-
kangas 3:sta länteen jokivartta alaspäin. Aluksi kaivettiin
n. 20 metrin pituiset koeojat n. 25 metrin välein jokitor-

mästä suoraan ylöspäin. Näistä koeojista tehtiin leikkausprofiilit (karttaliitteet koeoja 1 ja koeoja 2).

Maaperä on hiekkamultaa, ruokamultakerros on koko alueella verraten ohut, sen alla on hiekka tai hiekansekainen savi.

Pelto päättyi vähän ennen jokeen viettävää jyrkkää törmää n. 1 metrin korkuiseen pengermään, jonka alla kulki pulku. Koeojat aloitettiin heti tämän pengermän alapuolelta. Turpeen alla oli kummassakin ojassa ensin ohut multakerros, jonka alla oli punaruskeaa hiekkaa, sen alla oli puhda hiekka jo 20-25 sm:n syvyydessä, Pengermän kohdalla oli ruokamultaa puolenkin metrin vahvuisena kerroksena, kesemmällä pellolla se oheni ollen paikoitellen vain 10-15 sm. Punaruskeaa hiekkaa oli kummassakin ojassa 6-7 metrin pituudelta ojan alapäästä lukien, Paksuudeltaan kerros oli alhaalla 15-20 sm, ylempänä se oheni ja hävisi lopulta kokonaan. Koeojassa 2 oli vielä 12 metrin päässä pieni alue punaista hiekkaa, koeojassa 1 oli 8 metrin päässä pari nokiläiskää ruokamultakerroksen alaisessa hiekassa, mutta muuten oli kulttuurikerros kauempana pellolla kokonaan sekaantunut ruokamultaan. Punaruskeassa kerroksessa todettiin kummasakin koeojassa nokiläiskiä sekä jokunen punamultaläiskä.

Kaivausalue I

Koeojasta 1 laajennettiin kaivausta länteen 10 metrin levyisellä ja 14 metrin pituisella alueella (karttaliite kaivausalue I).

Ruuduissa C:4, C:5, D:5, E:5 ja E:6 todettiin kiveystä, jota voitaneen pitää liesien jäännöksinä. Kiveys oli tosin varsin matalassa, vain 15-20 sm. maanpinnan alapuolella. Kulttuurikerrosta ei näin ylhäällä juuri enää todettu,

mutta kivien välissä ja ympäristössä oli punaista palanutta maata sekä punamultaläiskiä. Maata muokattaessa aurat ja äkeet olivat jonkin verran siirrelleet kiviä.

Palomaa- ja nokiläiskiä esiintyi samoin kuin koeoja 1:ssäkin n. 8 metriin saakka. Liesikiveys oli ylempänä, ja kuten mainittiin, oli kivien ympäritys palanutta.

Löytöaineisto oli verraten . Koko kaivauksen ainoa kiviesinelöytö, teräs¹tään rikkonainen tuura, tehtiin koeoja 1:stä (KM 14336:113), josta tämän lisäksi löytyi yksi pikaavin (KM 14336:118), 3 kvartsikaavinta (KM 14336:114,115, 116) sekä kvartsi- ja kivilaji-iskoksia.

Varsinaisen kaivausalue I:n löydöistä mainittakoon kvartsikaapimet (14336:2,14,16,25,26,41,42,45,49,58,59,72,73) ja kvartsitaltat (KM:14336:11,12,52). Edelleen löytyi 2 pikaavinta (KM 14336:63,76). Keramiikkaa löytyi ainoastaan yksi epävarma kappale (KM 14336:9).

Löydökset keskittyivät suunnilleen kaivetun alueen keskivaiheille.

Kaivausalue II.

Koeojasta 2 kaivettiin länteen 4 metrin levyinen, 14 metrin pituinen alue. Siellä, missä kulttuurikerrosta oli jällellä, siis n 8 metrin pituisella alueella alarajasta lähtien, todettiin muutamia palomaa- ja hiililäiskiä, viimeisissä ruuduissa oli pari pientä punamultaläiskää. Mitään liesikiveykseen viittaavaa ei löytynyt. (Karttaliite kaivausalue II)

Löydöistä mainittakoon 4 kvartsikaavinta (KM 14336: 82, 94,95,102). Epävarmoja, koristelemattomia saviastian palasia löytyi 2 kpl (KM 14336:89,104).

Koealue 3.

Koeoja 3 kaivettiin Erä-Eskon Viirinkangas 3:n alueelle,

metsäntutkimuslaitoksen taimitarhaan. Ojaa laajennettiin sen yläpäässä parin neliömetrin verran, kuten kaivausalueiden yleiskarttaluonnos osoittaa.

Kulttuurikerrosta todettiin koeoja 3:n leikkausprofiilissa samoin kuin muidenkin ojien vain ojan alapäässä 6-7 metrin pituisella alalla. Ylempänä se oli sekaantunut ruokamultaan. Koealue 3:n löydöistä mainittakoon 7 kvartsi-kaavinta (KM 14336:123,124,128,129,130,131,139), useita käyttäjälkisiä kvartseja, sekä kvartsi- ja kivilaji-iskokset.

Kiintopisteenä käytettiin Metsäntutkimuslaitoksen päärakennuksen kivijalan länsipäädyssä olevaa kiintopistettä, jonka korkeus Rovaniemen kauppalan Mittaustoimiston ilmoituksen mukaan on 79.259 m yläpuolella merenpinnan. Kaivausalue I:n alarajan korkeudeksi tulee tällöin 76,159 m kaivausalue II:n 76,049 ja koealue 3:n 75,5 m yläpuolella merenpinnan. Useimmat löydöt ovat 76-77 metrin välillä, kaivausalueella I olevien liesien korkeus on n. 77,5 m.

Kaivauslöydösten luettelo kaikilta alueilta.

kiinteitä muinaisjäännöksiä	3 ?
kiviesineitä	1
kivilaji-iskoksia	46
kvartsiesineitä	30
käyttäjälkisiä kvartseja	31
kvartsi-iskoksia	382
piiesineitä	3
pii-iskoksia	10
keramiikkaa	3?

näiden lisäksi luovutti metsänhoitaja Sandström löytämänsä esineet, joiden suunnilleen arvioidut löytöpaikat on merkitty yleiskarttaan ja luetteloitu samalla päänumerolla kaivauslöytöjen kanssa.

Liitteet 9 valok.
9 karttaa

Helsingissä huhtikuun 30 päivänä 1958

Mikko Paloniemi
Mikko Paloniemi

F. 22052

Kuva 1. Koesija 7 aloitelluna. Tello päättyy juuri kuvan alareunassa n. 1m korkeiseen pengermään. Oja kaimettiin pengermän alle saakka. Kuva otettu etelästä.

F. 22053

Kuva 2. Koesija 7, josta ruokamulta kerros on kaimettu. Kulltuurikerrosta ei takimmaisten kaireajien kohdalla enää todettu, vaan ruokamullan alla oli puhdas tai saveuse kaimen piteikka. Kuva otettu etelästä.

F. 22054

Kuva 3 Kaivausalue I, joka kaivettiin
koeaja 7:stä lähtien. Koeajan seinämässä
näkyvät ruokamulta kerroksen paksuus
ja etualalla liekeästi tummia kiviä, maa-
ja palanutta hiilikkä. Kuvasta otelästä

F. 22055

Kuva 4 Kaivausalue I. liekeineydet
runkuissa 4:5-6.

f. 22056

Kuva 5. Lainaualue I. Lierikiveystä
rundissa 4:5

f. 22057

Kuva 6. Lierikiveystä rundissa 6:5-6.
Lainaualue I

F 22058

Kuva 7. Kaeoja 2
aloitettuna.
Kuva otettu
koillisesta

F. 22059

Kuva 8.
Etualalla kaeoja 7,
takana osa kae-
oja 2:sta. Kainausalue
I kaivettiin näi-
den sijen välisel-
le alueella. Kuva
otettu koillisesta.

F 22060

Kuva 9. Koeoja 3. Oja laajennettiin sen yläpäässä varemmalla näkyviin maajopeusaisiin saakka. Kuva otettu etelästä.

Vp=71.08

← K

E M I J O K I

Rovaniemen kpl
 Viirinkangas
 kaiv. alueet v. 1957

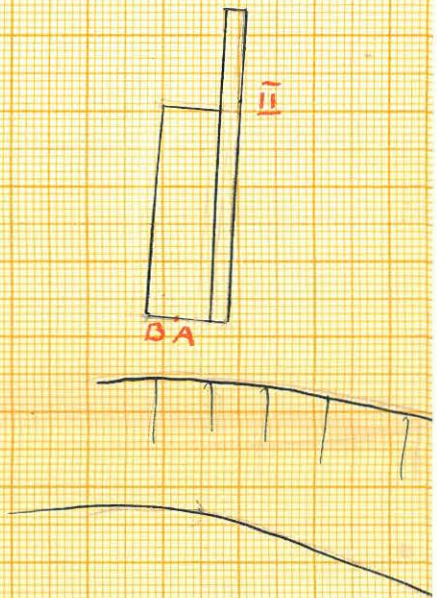
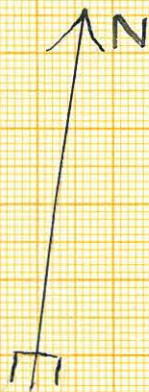
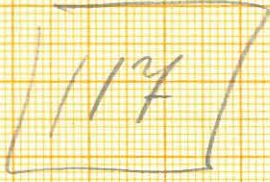
1:2000

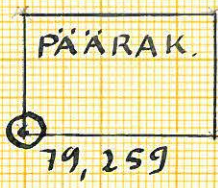
ROVANIEMI
VIIRINKANGAS
KARTTALUONNOS
KAIVAUSALUEISTA

v. 1957

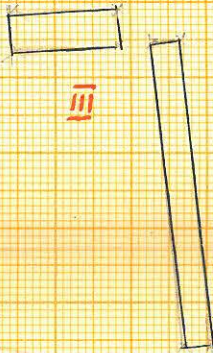
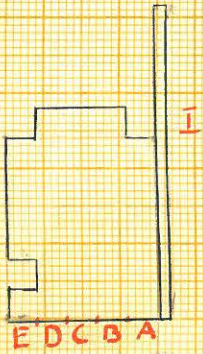
MITTA 1:500

M. PALONIEMI

X HAJALÖYTÖ

KEMIJOKI

ROYANIEMI
VIIRINKANGAS
Kaivausalue II

Mitta 1:25

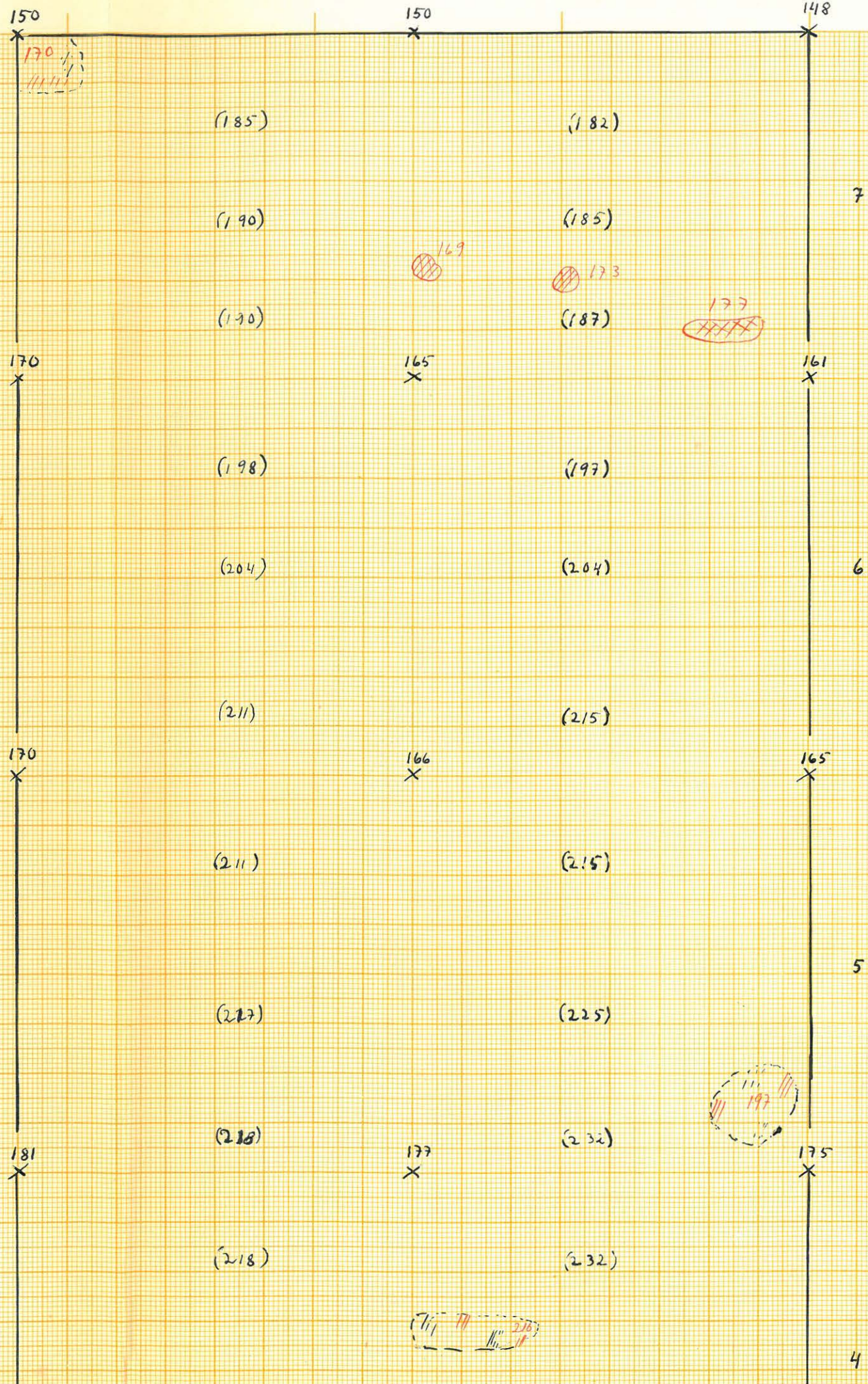
KP = 79,259

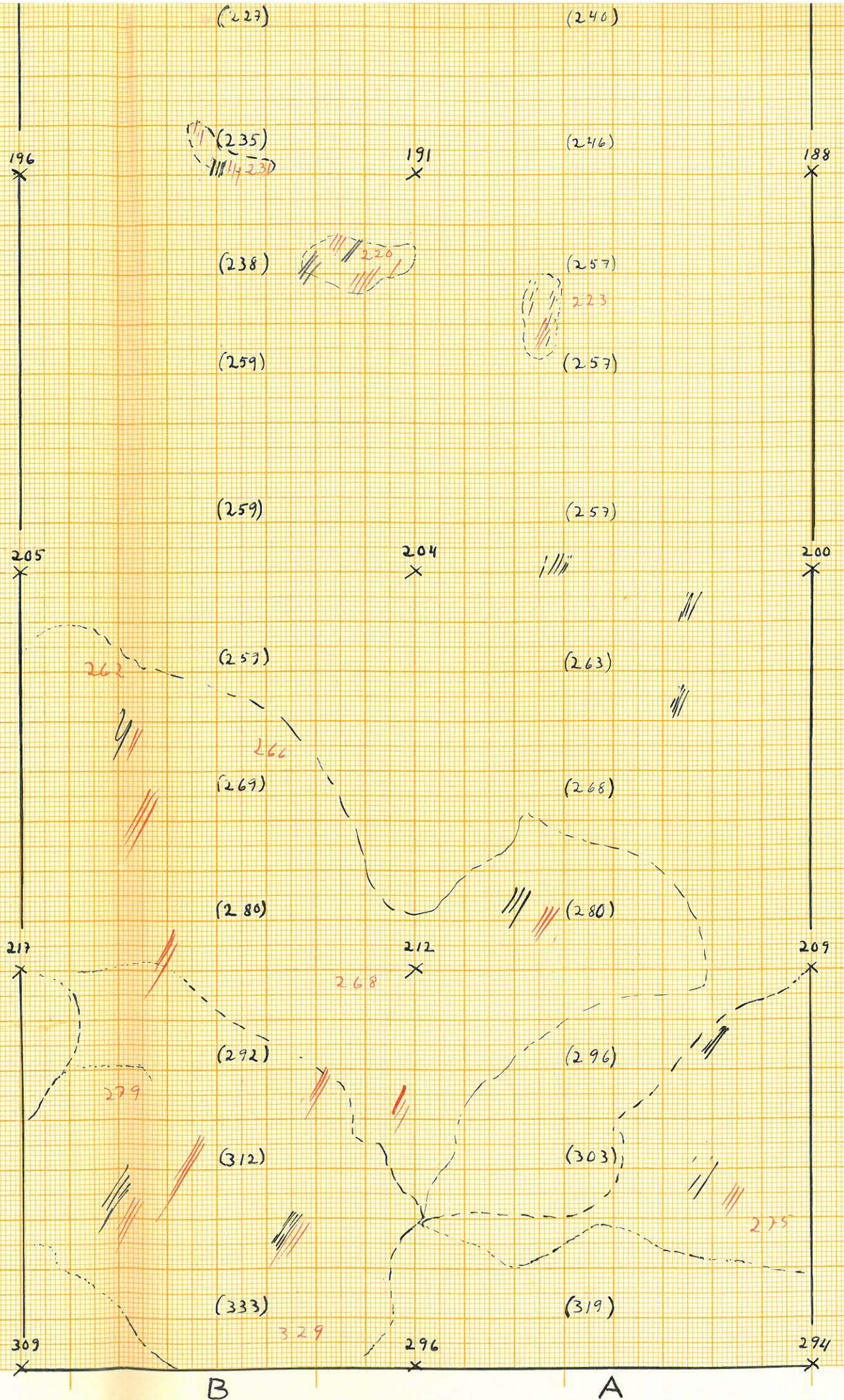
M. Paloniemi 1957

 = punamulta

 = palanutta maata

 = savea

78

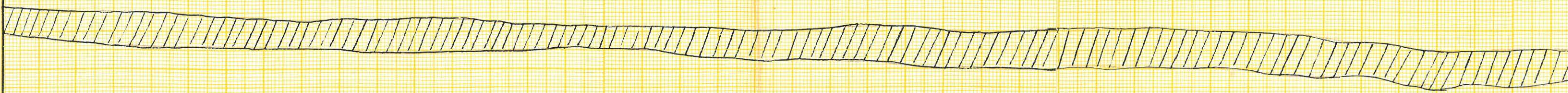
2m

4m

6m

8m

10m

76

ROVANIEMI

VIIRINKANGAS

KOEOJA 1

Mitta 1:25

M. PALONIEMI
1957

☐ = turve

▨ = ruokamulta

■ = nokimaa

▨ = ruskeanpunainen hiekka

■ = punamulta

☐ = hiekka

12 m

14 m

16 m

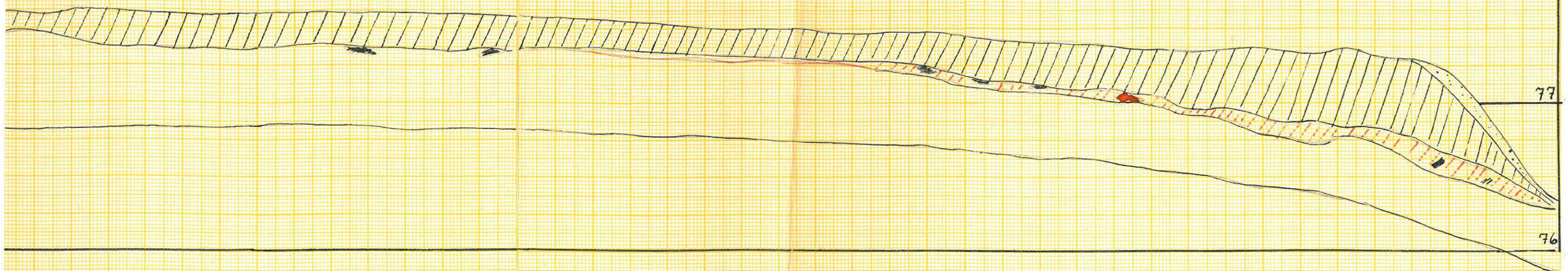
18 m

20 m

78

77

76

ROVANIEMI

VIIRINKANGAS

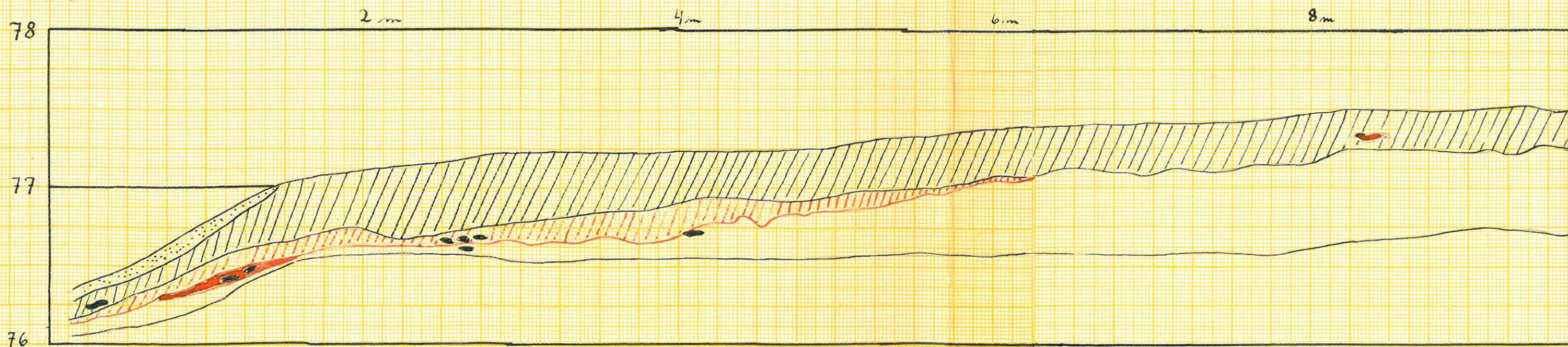
KOEOJA 2

Mitta 1:25

M. PALONIEMI

1957

- ☐ = turve
- ▨ = ruokamulta
- = nokimaa
- ▨ (red) = punaruskea hiekka
- ▨ (red) = punamulta
- = hiekka

8m

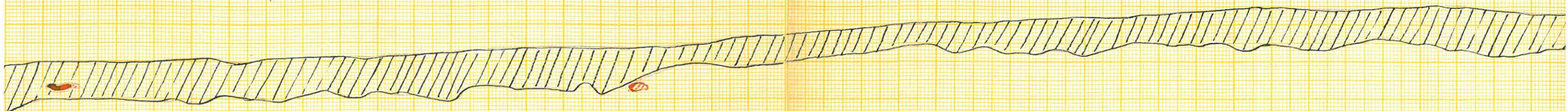
10m

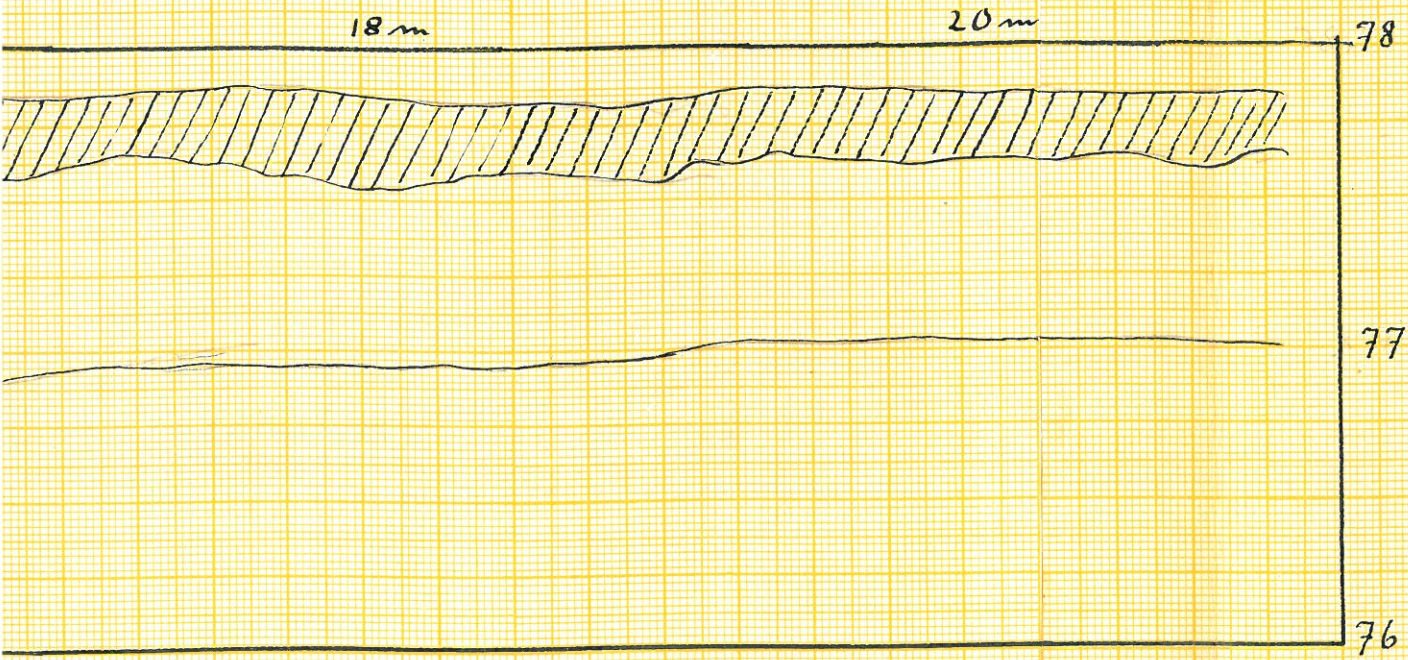
12m

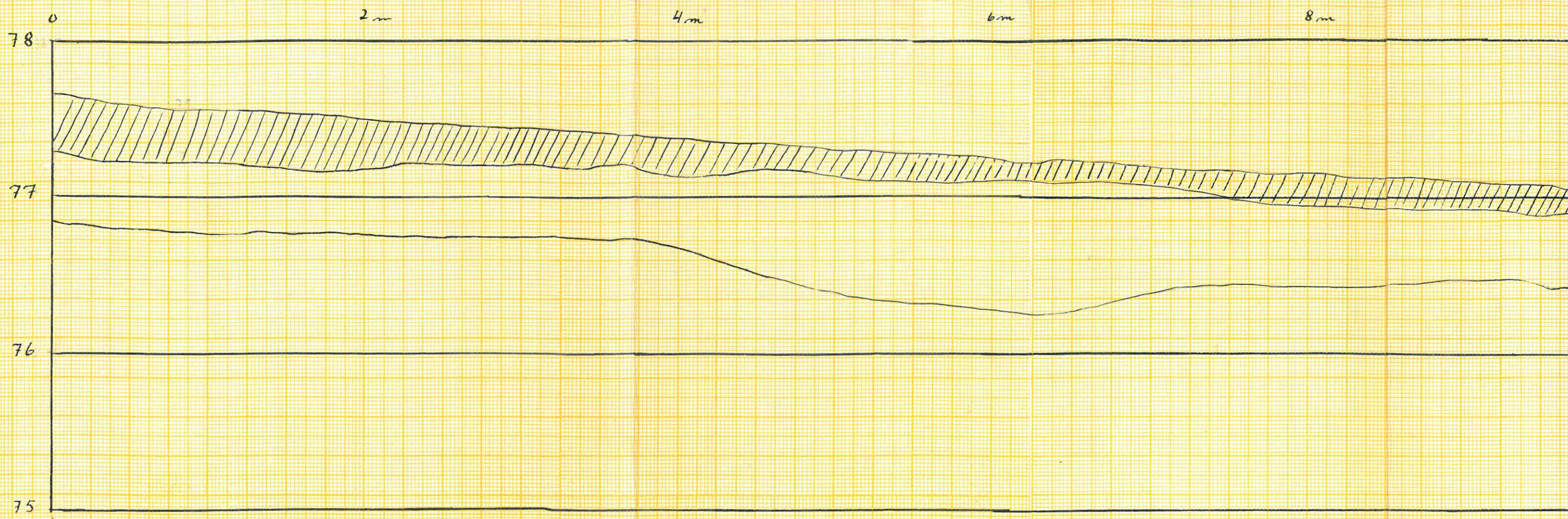
14m

16m

18m

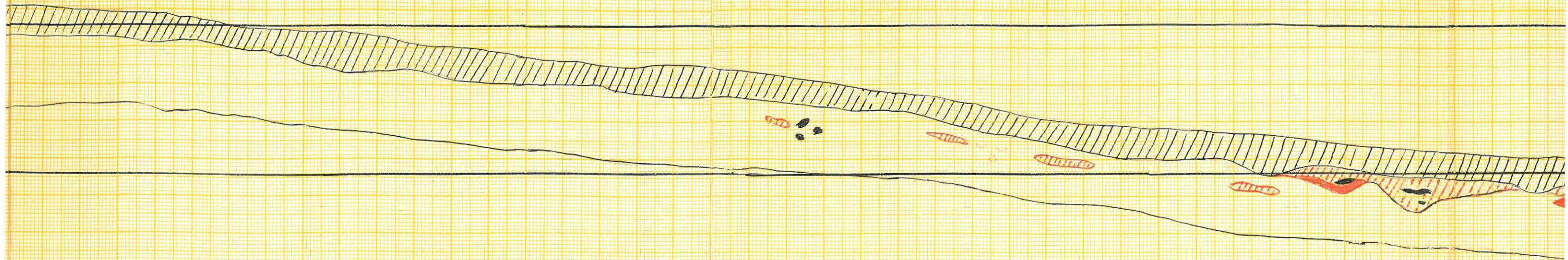
10 m

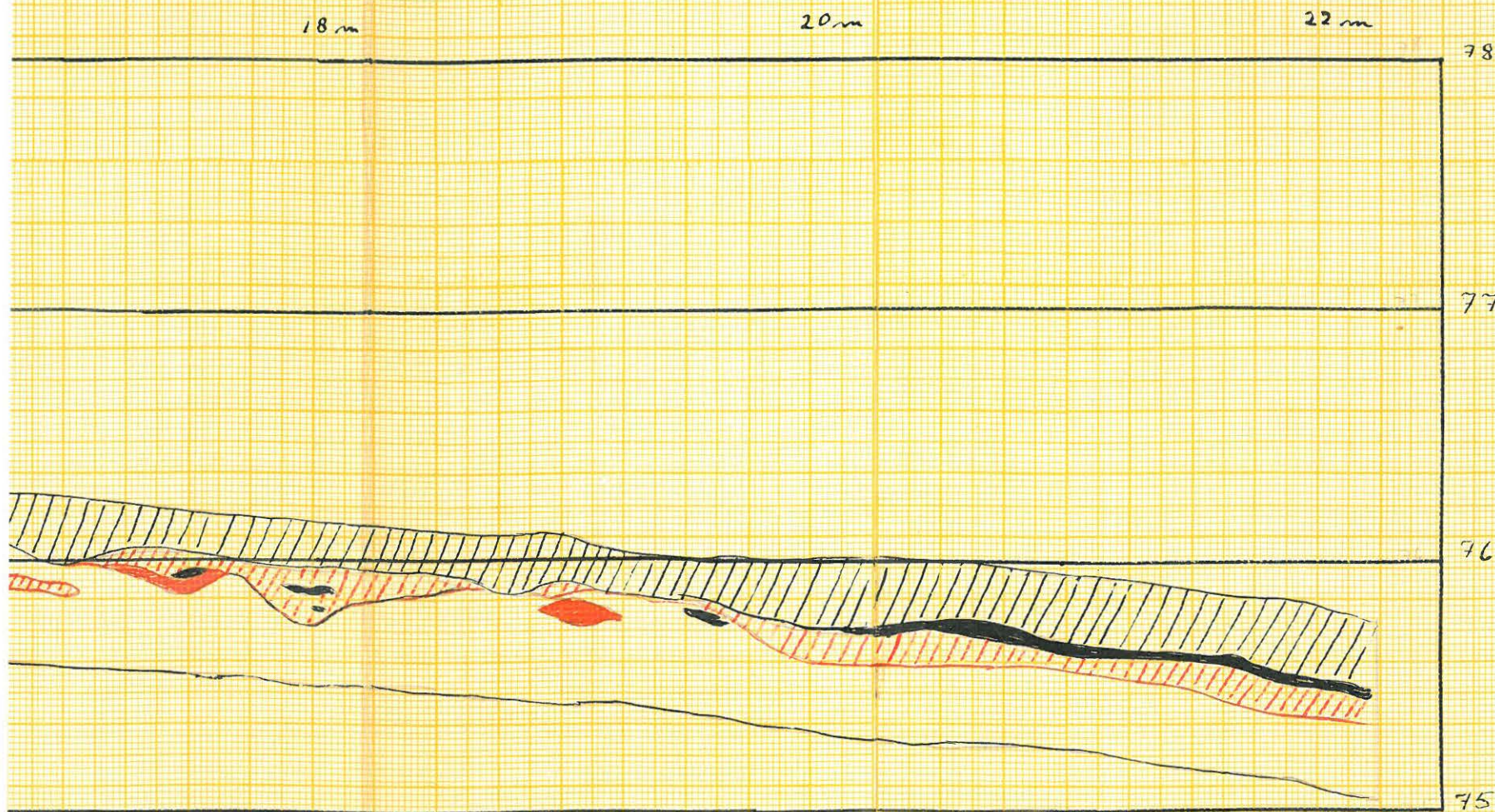
12 m

14 m

16 m

18 m

ROVANIEMI

VIIRINKANGAS

KOEOJA 3
profili

Mitta 1:25

M. PALONIEMI 1957

- = ruokamulta
- = hiilen ja noen sekainen maa
- = kulttuurimaa
- = punamulta
- = hiekka

ROVANIEMI

Viirikongas

Kaivalue I

1957

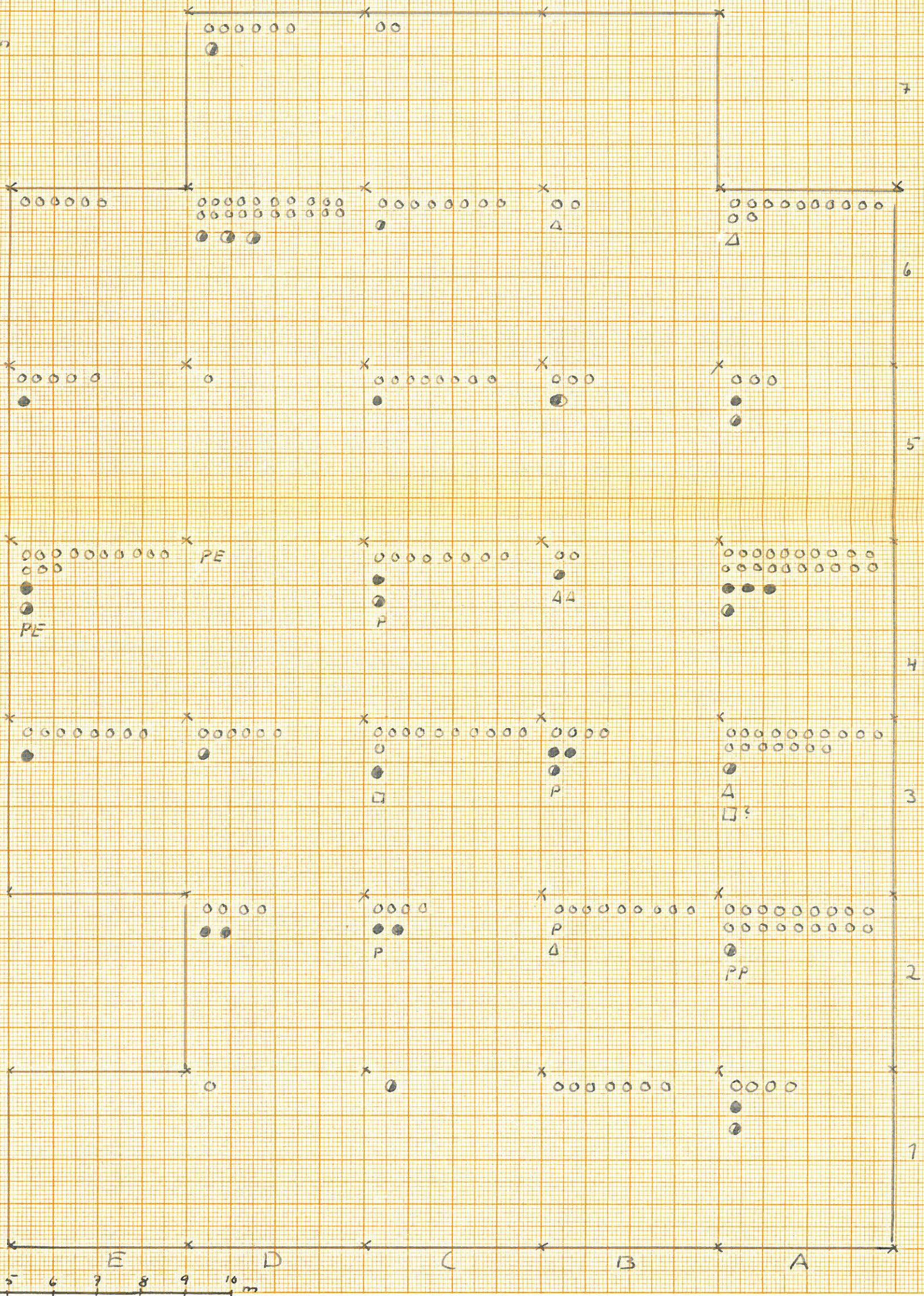
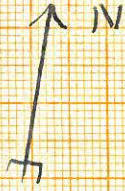
1:50

M. Paloniemi

1957

LÖYTÖTIHEYSKARTTA

- = kvartsi-iskos
- = kvartsiesine
- ◉ = käyttöjälkinen kvartsi
- △ = kivilaji-iskos
- ▲ = kiviesine
- = koristelematon saviasiianpalanen
- P = piiskos
- PE = piiesine

ROVANIEMI

Viirinkangas

Kaiv. alue II

1957

1:100

Löytötiheyskartta

M. Palomaa
-57

- = kvartsi-iskos
- = kvartsiesine
- △ = kivilaji-iskos
- ▲ = kiviesine
- ⊙ = käyttöjälkinen kvartsi
- = saviastian palanen, koristelematon

